

Zaterdag 7 november 1914 – ochtendeditie

Belgische vluchtelingen.

Ten einde een onderzoek in te stellen aangaande het verblijf en vertrek der Belgische vluchtelingen en tevens met de provinciale en de plaatselijke comités de maatregelen te bespreken die nodig zullen zijn wanneer een langdurig verblijf van een deel hunner moet worden verwacht, zullen, blijkens mededeling van de minister van binnenlandse zaken aan de commissarissen der Koningin, de verschillende provincies persoonlijk worden bezocht door de leden van de centrale commissie tot behartiging van de belangen van naar Nederland uitgeweken vluchtelingen te 's Gravenhage.

Het is de minister van binnenlandse zaken, volgens zijn mededeling aan de commissarissen der Koningin in de onderscheidene provincies, gebleken, dat in sommige gemeenten extra kosten voor toezicht, verwarming enz. moeten worden gemaakt. Bij de vaststelling van het bedrag voor vergoeding is de minister van de veronderstelling uitgegaan, dat men daarvoor een volwassen persoon zou kunnen voeden, en dat voor het onder dak brengen bestaande gelegenheden zouden worden gebruikt. Moeten bovendien nog extra kosten van toezicht, verwarming enz. worden gemaakt, dan is hij bereid, ook die te vergoeden, mits zij worden gespecificeerd en tot het onvermijdelijke beperkt.

Kosten van aanschaffing van dekens, strozakken en dergelijke zullen mede worden vergoed, mits eenvoudige goederen zijn aangeschaft.

De minister stelt er prijs op, die goederen, voor zover zij door vertrek van vluchtelingen vrijkomen, te zijner beschikking te krijgen ten behoeve van de in te richten vluchtelingenkampen en verneemt gaarne spoedig hoeveel dekens, strozakken, matrassen enz.

aangeschaft voor vluchtelingen, er thans door vertrek reeds vrij zijn gekomen.

Parijs, 6 november. Officiële Franse kennisgeving van vanmiddag drie uur:

Gisteren is in de loop van de dag op het gehele front geen enkele verandering van betekenis voorgekomen. Tussen Diksmuide en de Leie blijven de krijgsverrichtingen hetzelfde karakter behouden.

De Duitsers hebben de streek ten noorden van Arras en die stad zelf hevige doch zonder resultaat beschoten.

De Duitsers zetten hun pogingen in België en Frankrijk voort en schijnen in de samenstelling van hun strijdkrachten, die in deze steken opereren, een wijziging te brengen en hun onlangs gevormde reservekorpsen te versterken met troepen van het actieve leger, ten einde een nieuw offensief te ondernemen of ten minste de bloedige nederlagen, die hun zijn toegebracht, goed te maken.

Havre, 6 november. Officiële mededeling van vanmiddag half twee:

De vijand heeft op het front aan de IJzer hoegenaamd niets ondernomen en zich bepaald tot een zwakke beschieting van onze linies.

Enkele vijandelijke afdelingen, die van machinegeweren voorzien zijn, houden nog de linkeroever der IJzer bij St. Joris en Oud-Stuivekenskerke bezet.

De Duitsers hebben langs de Belgische kust tussen Middelkerke en Zeebrugge verscheidene batterijen van allerlei kaliber en infanterieposten opgesteld.

Op het front van Diksmuide naar Bikschote hebben de bondgenoten terrein gewonnen. De Duitsers hebben verwoede aanvallen gedaan in de richting van Bikschote, St. Elooi en Wijtschate, die alle zijn afgeslagen. Tussen Wijtschate (10 km ten zuiden van Ieper) en Mesen hebben de vooruitdrijvende troepen der bondgenoten de weg bereikt die deze beide plaatsen verbindt.

Berlijn, 6 november. Het grote hoofdkwartier deelt vanochtend mee: Ons offensief ten noordwesten en ten zuidwesten van Ieper maakt goede vorderingen.

Terneuzen, 6 november. Ten zuiden en zuidoosten van Roeselare hebben de Duitsers tegen het einde der vorige week getracht een beslissing uit te lokken, nadat zij op de lijn Nieuwpoort-Diksmuide hun pogingen om door te breken zagen mislukken. Grote massa's troepen werden in de richting Roeselare gezonden. Ook de Oostenrijkse hulpstroepen zijn nabij Roeselare in het vuur gebracht. Duitse artillerie had stelling genomen ten zuiden van Westrozebeke en onderhield dagenlang een heftig vuur, dat 's nachts enigszins in kracht verzwakte, maar niet werd onderbroken. Tegenover de Duitse artillerie hadden evenwel de bondgenoten eveneens een grote massa artillerie in het vuur gebracht, zodat hier het gevecht zich bijna uitsluitend bepaalde tot een duel van het geschut. Wel deed de Duitse infanterie nu en dan een aanval, maar deze kon nimmer worden doorgezet en werd telkens bekocht met zeer zware verliezen.

De Duitse infanterie heeft stelling in loopgraven, waarin zij ernstig te lijden heeft van het geschutvuur der tegenstanders. Ontzettend zijn de verliezen, die niet meer voldoende kunnen worden aangevuld door verse troepen, daar de nodige reserves ontbreken. De Duitsers verbergen hun verliezen zorgvuldig. De gewonden die nog vervoerd kunnen worden, transporteert men naar Gent, Antwerpen, Brussel,

Leuven en Aken. Te Gent zijn alle lazaretten vol, evenals te Roeselare. De teraardebestelling der doden heeft 's nacht plaats. Niettegenstaande de enorme verliezen, ziet men slechts weinige treinen met het Rode Kruisteken. Dit verschijnsel werd me verklaard, doordat ikzelf als gevangene der Duitsers onder bewaking van twee landstormmannen reisde met een trein, die geen Rode Kruisvlag droeg. Toch was ook deze trein vol gewonden. Het gevecht ten zuiden van Roeselare nam, toen ik er was, een voor de Duitsers ongunstige wending. Hun positie werd onhoudbaar. Ik ben tot bij de stelling van de artillerie ten zuiden van Westrozebeke geweest.

Door het overstelpend vuur der tegenstanders moest telkens van stelling worden veranderd, maar elke nieuwe stelling werd door de Franse en Engelse vliegers, die steeds boven het slagveld zweefden, spoedig weer ontdekt. Herhaaldelijk zag ik de vliegers beschieten met geschut, mitrailleurs en ook met op automobielen geplaatste kanonnen, die bestemd zijn om de vijanden in de lucht te bestrijden, maar enig resultaat van de beschieting zag ik nooit. Van de projectielen der Franse en Engelse artillerie waren er slechts heel weinig die niet ontploften. De uitwerking was enorm. Van een enkele batterij was reeds tien minuten nadat zij een nieuwe stelling had ingenomen de helft der stukken onbruikbaar. Van de bedieningsmanschappen was drie vierden gevallen. Ik bevond me nabij een gedeeltelijk verbrand huis op een afstand van ongeveer 250 meter van de batterij die tussen een groep bomen was opgesteld. Van de tegenstander was vrijwel niets op te merken, behalve nu en dan het even lichten van een vuurstraal.

Duidelijker werd dit, toen de schemering begon te vallen. Ook bejaarde landstormmannen waren door de Duitsers in het vuur gebracht en velen hunner zag ik gewond passeren. Een gebaard landstormman, die in het onderlijf getroffen was door een granaatscherf, schreide, terwijl hij op een draagbaar werd

weggebracht, als een kind en riep om zijn moeder. Anderen lagen bleek en stil met gesloten ogen, als waren ze reeds overleden. Een lichtgewonde, die uit de vuurlinie kwam, vertelde me dat de Duitsers van hun doden borstweringen maken. Het dorp Westrozebeke heeft zeer veel geleden en van de bewoners is er niemand meer gebleven. Op mijn terugweg van het slagveld werd ik gearresteerd in een dorp, waarvan ik de naam om praktische redenen verzwijg. Ik moest de nacht doorbrengen in de wacht, waar manschappen van een transportcolonne waren ondergebracht, allen "Kriegsfreiwillige", ontwikkelde jongelui, waaronder twee studenten in de letteren. Ik heb te midden van de nacht op het stro gelegen. Uit hun gesprekken bleek ten duidelijkste dat zij niet meer zo vast geloven in de overwinning als alle Duitsers bij de aanvang van de oorlog. De reeds niet opgewekte stemming werd de volgende morgen nog gedrukker, toen de bevelen voor de dag inkwamen. De Duitsers bleken weer enige kilometers terug te gaan.

De Duitse divisiestaf, die zich te Tielt bevond, is heden naar Gent overgebracht, 33 km oostelijker. In de rug van hun leger zijn Duitse troepen bezig geweest veldversterkingen op te werpen, maar deze arbeid is gestaakt, daar alle groepen die enigszins vrij gemaakt konden worden, in de vuurlinie zijn gebracht. Aan de linkervleugel van de uitgestrekte Duitse linie zijn troepen ter versterking aan de rechtervleugel onttrokken, en er zijn thans in West-Vlaanderen troepen, die reeds bij Sedan vochten. Elzasser soldaten bevinden zich te Aalst en de stemming onder hen wordt steeds slechter.

Te Gent is de burgerwacht opgeroepen tegen dinsdag om politiedienst te doen, wat ten gevolge heeft dat weer vele leden der burgerwacht naar Nederland vluchten.

Om de uittocht der Belgen naar ons land tegen te gaan, verspreiden de Duitsers het gerucht dat niemand meer in ons land wordt toegelaten.

De majoor etappencommandant die me, nadat ik onder bewaking van Duitse soldaten van de ene plaats naar de andere op transport was geweest, in vrijheid stelde, zegde mij ook dat ik door de Nederlandse militairen niet meer in ons land zou worden toegelaten. Ik uitte mijn twijfel aan de waarheid van deze bewering, maar hij hield vol dat het binnengaan van Nederland zelfs voor Nederlanders door de Nederlandse autoriteiten was verboden.

Zoals ik reeds seinde heeft de stad Roeselare veel geleden van het bombardement door de Duitsers maar ook door brandstichting. De Duitsers beweerden dat de burgers zouden hebben geschoten. Volgens verklaring van alle personen die ik sprak waren het evenwel Franse cavaleristen die in de stad op de Duitsers hadden geschoten. In het geheel zijn te Roeselare 43 burgers doodgeschoten. O.a. zijn in brand gestoken een groot herenhuis op het Rodenbachplein, een grote houtzagerij, de olieslagerij van Hostes, een kleine olieslagerij, drie molens en de pastorie van de Mariakerk. Gehele arbeidersstraten zijn in de vlammen opgegaan. De Mariakerk zelf heeft van het bombardement zwaar te lijden gehad, een der altaren is totaal vernield, van de beschilderde ramen is weinig overgebleven, beeldengroepen zijn zwaar beschadigd, het standbeeld van Albrecht Rodenbach op het Rodenbachplein heeft een granaatscherf boven de rechterknie.

Onder bewering dat burgers zouden hebben geschoten is aan de stad Roeselare een geldboete van 100.000 frank opgelegd. Toen dit geld was betaald werd de boete verhoogd met eenzelfde bedrag. De dochters van enkele notabelen gingen de stad rond om het geld

bijeen te krijgen en zij zijn er, niettegenstaande vele vermogenden de plaats hadden verlaten, in geslaagd.

Aan de muren ziet men aangeplakt de volgende aankondiging: de burgemeester der stad Roeselare verplicht zich in naam der stad Roeselare benevens de geldboete, vastgesteld door de heer generaal bevelhebber en reeds betaald, zich te onderwerpen aan de volgende voorwaarden:

A. Dezelfde som (100.000 frank) zal betaald worden tegen maandagavond 26 oktober 1914.

B. De stad zal op haar kosten tien agenten der geheime politie uit de stad Brussel doen komen, die hier een maand zullen blijven om de schuldigen op te zoeken en te beletten dat dit nog zou geschieden (misdaden op Duitse soldaten).

C. Ik zal doen afkondigen in het Frans en het Vlaams de boeten hierboven door de Duitse militaire overheid voorgeschreven en dat in geval van vernieuwing van misdaden de boeten verdubbeld zullen worden.

D. De burgemeester, de secretaris en zes bijzondere personen verplichten zich te zetelen als gijzelaars, twee per twee, op het stadhuis binst de dag en de nacht.

Deze mededeling is ondertekend met de naam van de burgemeester.

Telkens wordt de stad opgeschrikt door het vuur van mitrailleurs en geschut, die schieten op boven de stad zwevende Franse en Engelse vliegtuigen. Enkele tientallen Franse krijgsgevangenen zijn de laatste dagen de stad binnen gebracht.

Per aanplakbiljet wordt met de dood bedreigd ieder die valse geruchten over de oorlog verspreidt.

Onder de arbeidersbevolking heerst grote ellende.

Berlijn, 6 november. Volgens een bericht uit Londen, zou een Amerikaanse correspondent, Thompson geheten, die met goedvinden van het Duitse legerbevel het Duitse leger is gevolgd, melding hebben gemaakt van muiterij onder Duitse soldaten bij Nieuwpoort. Het verhaal is in alle bijzonderheden verzonnen. Een correspondent van de naam Thompson is door het Duitse legerbevel niet toegelaten en muiterij onder Duitse soldaten heeft niet plaats gevonden.

België als tolgebied.

Brussel, 6 november. Het Duitse bestuur heft in het bezette Belgische gebied op grond van art. 48 van het Haagse besluit inzake de wetten en gebruiken van de oorlog te land toll en rechten. Zij doet de heffing uitvoeren door Belgische tol- en belastingambtenaren, die een verklaring omtrent hun verplichtingen tegenover het Duitse bestuur hebben afgelegd en bij de uitoefening van hun ambt onder toezicht staan van Duitse ambtenaren. Het bezette Belgische gebied vormt ook tegenover Duitsland een afgesloten tolgebied.

De Belgische ministerraad heeft volgens een telegram uit Havre aan het Nieuws van de Dag, besloten de Belgische kamer niet in Havre bijeen te roepen, in de hoop dat dit spoedig op Belgisch grondgebied zal kunnen geschieden.

Belgische vluchtelingen.

Het Antwerpse Centraal bureau voor inlichtingen aan vluchtelingen heeft op een desbetreffende aanvraag van de steuncomités hier te lande het volgende antwoord gezonden.

Burgemeesters en lagere gemeenteambtenaren, neringdoenden in consumptieartikelen en van dagelijks gebruik, welgestelden en landbouwers moeten teruggaan.

Van Aarschot is heel wat verwoest en meer leeggeplunderd. Van Leuven is het betere stadsgedeelte (tussen station-tuchthuis-stadhuis en studententehuis) geheel een ruïne.

Woonruimte is er wel te vinden. Lier is grotendeels verwoest en met levensvoorraad is het slecht gesteld.

Van Mechelen weet men zeker, dat veel geplunderd is, de meeste huizen opengebroken zijn en er haast geen meel meer is. De autoriteiten kunnen lieden zonder middelen niet aanraden, terug te keren, als men ze elders voedsel wil geven.

Veel boerderijen zijn ook in die streken verwoest, maar toch niet zo of men kan zich door samenwoning behelpen.

Uit Antwerpen. Onze correspondent te Antwerpen seint op 5 november.

De zetel der Duitse Kommandantur is sedert vanochtend overgebracht van het stadhuis naar de Minderbroedersrui 21, het oud hotel de Beukelaer, waar in 1912 de Conscience-tentoonstelling gehouden werd. De Duitse vlag die op het stadhuis uithing is thans daar gehesen. Op het stadhuis hangt nu een witte vlag met wapen, die de Beierse vlag zou zijn.

Men is uiterst streng geworden met het afleveren van passen. Die worden niet meer toegestaan dan na opgave van de bestemming der reis. Ik zag hoe een aantal jongens van omtrent de 20 jaar, aangehouden werden om nauwkeurig gefouilleerd te worden.

De oproep der Belgische regering tot de jongelieden van 18 tot 30 jaar, die in het buitenland vertoeven, om zich bij het Belgisch leger te vervoegen, zou tot de nieuwe maatregelen aanleiding hebben gegeven. De Duitse overheid wil dienstneming beletten.

Men schrijft ons uit Hasselt, op 4 november:

Hedenmorgen in de vroege kwamen hier vier treinen door uit de richting Luik. Ze vervoerden samen naar schatting 15 à 20.000 soldaten. Het waren mannen van 40 jaar en ouder en flinke jonge lui van 18 en 20 jaar.

In de namiddag rond 4 uur vertrok de trein in de richting Diest-Mechelen.

Hier in Hasselt is het stil. Langs de weg naar Zonhoven en zuidelijk naar Sint Truiden liggen Duitse soldaten gekampeerd. Zij zien er welgedaan uit en zitten warmpjes in hun kleren.

De werkloosheid is in onze omgeving enorm. Overal heerst grote ellende, die niet verzacht wordt door het werk, dat hier door Hollands-Limburgse particulieren wordt aangevoerd.

Er dreigt overal hongersnood. De Duitsers eisen de meeste eetbare waren voor hun leger op.

De oorlogscorrespondent van de Tijd in België schrijft, dat de bondgenoten, indien het hun gelukt, de Duitsers op hun tweede verdedigingslinie terug te dringen, nog grote moeilijkheden zullen

ondervinden tussen het terrein Zeebrugge-Brugge en verder oostwaarts, omdat dit terrein tot Brugge door drie kanalen wordt doorsneden en verder nog een heel eind door twee. Dat de Duitsers zich hun ervaringen aan de IJzer geducht te nutte zouden maken op een terrein, hetwelk dat aan de IJzer zozeer gelijkt, spreekt vanzelf. Maar het schone, antieke Brugge zou dan midden in de vuurlinie komen te liggen ...

Uit Brussel. De Brusselse correspondent van de Kölnische Volkszeitung geeft de volgende lezing van de in ons jongste avondblad medegedeelde voorvallen, die tot het opleggen van boete aan de stad Brussel en de maatregelen tegen de stedelijke politie aldaar hebben geleid:

Twee agenten van de stedelijke politie zijn, na een Duitse soldaat onhebbelijk te hebben behandeld, door de krijgsraad tot 5 en 3 jaar gevangenisstraf veroordeeld. Bovendien is de stad Brussel wegens dit optreden van haar politie door de gouverneur-generaal von Lüttwitz tot 5 miljoen frank boete veroordeeld, die zonder verwijl betaald moet worden. Voorts is de ontwapening van de stedelijke politie gelast. Haar vuurwapens moeten ten stadhuize worden ingeleverd.

Het stedelijk bestuur is schriftelijk verwittigd dat, wanneer de stedelijke politie zich opnieuw schuldig mocht maken aan onwettige handelingen, zij zal worden afgezet en vervangen door een politiekorps uit Duitsland.

Zaterdag 7 november 1914 – avondeditie

Rotterdam. Belgische vluchtelingen.

Heden zijn van het station Delftse Poort alhier 215 Belgische vluchtelingen, van wie 144 kosteloos, naar Antwerpen vertrokken. Van het station Beurs vertrokken er 46, van wie 1 kosteloos.

Gewonde Belgische militairen.

Heden zijn zes gewond geweest zijnde Belgische militairen uit het St. Franciscusgasthuis alhier, waar zij verpleegd werden, hersteld ontslagen. Drie zijn er naar het interneringsdepot te Harderwijk overgebracht, de anderen werden ter beschikking der politie gesteld.

Hedenmiddag te 4 uur wordt aan het station Delftse Poort alhier uit Roosendaal een transport van 13 gewonde Belgische militairen verwacht.

Amsterdam. Belgische vluchtelingen.

Hedenmorgen zijn 152 vluchtelingen naar België teruggekeerd.

Parijs, 6 november. Officieel bericht van 11 uur 's avonds:

In het noorden woedt de slag nog altijd even hevig voort. Ons offensief wordt volgens de laatste berichten voortgezet in de streek ten oosten en ten zuiden van Ieper.

Londen, 7 november. Gisteren is uit Noord-Frankrijk aan de Times geseind:

Sedert maandag hebben de Duitsers de strijd met hun geschut gevoerd, doch gedurende de laatste dagen is zelfs dit vuur verminderd en waren wij in staat onze kanonnen naar meer vooruitgeschoven stellingen te brengen, die 3 mijl verder oostelijk liggen.

Het nieuws van de linie, die zich van de Belgische kust tot Ieper uitstrekt, is eveneens gunstig. In Belgisch Vlaanderen en op de slaglinie ten noorden van Rijsel gaat alles goed.

Breda, 7 november.

Gisterenavond is een Duitse proclamatie te Brussel aangeplakt waarin men leest dat, ondanks alle moeite, door het Duitse gouvernement genomen, om de nijverheid te helpen en de bevolking weer aan het werk te krijgen, deze volstrekt niet wil werken, en denkt de Duitsers hierdoor te dwarsbomen. Er wordt opnieuw op aangedrongen, de arbeid te hervatten.

Dit is mogelijk, daar de loop der treinen en de postdienst door de Duitsers bijna weer normaal gemaakt is en alle mogelijke faciliteiten verstrekt worden aan fabrikanten en ondernemers. Wanneer aan deze bevelen geen gevolg wordt gegeven, zal het verlot, gegeven aan liefdadige instellingen om uitdelingen van voedsel te doen, ingetrokken worden ten aanzien van lieden die zonder arbeid zijn, daar deze wel kunnen, maar niet willen werken en het zelfs voorgekomen is dat arbeid, die door Duitsers verschaft wordt, door Belgische werklieden wordt geweigerd. Nu heeft echter het burgercomité te Brussel al het mogelijke gedaan om de lui aan het werk te houden en voor schoonmaken, verven, etc. van gebouwen, sedert het begin van de oorlog 15.000 frank besteed.

Deze vrijwel overbodige arbeid is nu ook afgelopen, maar de takken van nijverheid kunnen niet beginnen, daar de grondstoffen en de middelen van vervoer ontbreken. In de schroefmakerij werken bv. meer dan 1000 man in Brussel, maar schroeven worden niet meer verlangd, daar de uitvoer onmogelijk is.

Paarden ontbreken helemaal, alles is door de Duitsers genomen. Voor levensmiddelenverdeling heeft men nu 6 paarden laten komen uit een kolenmijn, die hun gehele leven onder de grond zijn geweest en half blind zijn, maar gauw weer wennen en dan wellicht weer door de Duitsers genomen worden.

Blokjes brandhout wilde men laten maken door arme lieden, maar het transport der bomen was onmogelijk. Strenge maatregelen worden genomen tegen auto's, daar de Duitsers een einde willen maken aan het reizigersverkeer naar Nederland. Ten westen van de lijn Antwerpen-Brussel-Bergen is alle verkeer per auto, zelfs aan de diplomaten, verboden en in Oost-België komt men slechts met de grootste moeite door.

Ikzelf mocht met mijn auto België verlaten, maar niet meer terugkomen. Daarvoor zijn de treinen, zeggen de Duitsers, maar deze lopen nog erg ongeregeld. De hoofdzaak is wel, dat ze dan de reizigers beter kunnen controleren.

Belgische vluchtelingen.

Het comité voor de openbare orde en veiligheid te Antwerpen heeft de heer W. A. van der Veen, directeur van het Centraal Antwerpse Bureau voor inlichtingen aan de vluchtelingen, gevraagd om hulp tot leniging van de ellende, die deze winter waarschijnlijk groot zal zijn in Antwerpen.

“Er zijn in het gastvrije Nederland vele rijke en gegoede Belgen, die zich van de tussenkomst van Uw en ons comité bedienen tot het verkrijgen van inlichtingen over hun ouders, vrienden en eigendommen. Aan hen, die rustig in Uw schoon land leven is het, dat wij U verzoeken, uit onze naam te vragen enig geld af te staan voor de diensten die U hun bewijst en ons alzo te helpen bij het

verlichten van de armoede, die deze winter, naar wij vrezen, zal ontstaan.

Dat zij de verschrikkelijke toestand van onze stedelijke en landelijke bevolking mogen overdenken en dat zij ons, ieder naar zijn krachten, mogen helpen om een kas te vormen tot bestrijding van de ellende door de oorlog in onze streken veroorzaakt.”

Van het Centraal Comité voor de openbare Orde en Veiligheid is voorzitter de heer Oscar van der Molen en secretaris de heer Henri Mauer.

De oorlogstoestand.

De onderscheidene berichten van het westelijk oorlogsterrein zijn niet geschikt om onze voorstelling van de opstelling der fronten helderder te maken.

Beide partijen melden ons, dat hun offensief in de buurt van Ieper vorderingen maakt. Het Duitse ten noordwesten en ten zuidwesten van Ieper, het Franse ten zuiden en ten oosten van Ieper. Beide berichten kunnen alleen dan tegelijkertijd juist zijn, als het front der bondgenoten beoosten Ieper vooruitspringt, een omstandigheid waarop trouwens ook vroegere berichten wezen. Van de rest van dit front geen berichten van veel belang.

Terwijl onze correspondent uit Terneuzen seint, dat de grote verliezen der Duitsers ten noorden van Ieper niet konden worden aangevuld door verse troepen, daar de nodige reserves ontbraken, meldt daarentegen het Franse grote hoofdkwartier, dat de Duitsers hun onlangs gevormde reservekorpsen versterken met troepen van het actieve leger (uit het oosten?) om een nieuw offensief te ondernemen of “ten minste de bloedige nederlagen, die hun zijn toegebracht, goed te maken.” Uit Duinkerken wordt aan de Daily Mail

gemeld, dat aan de IJzer de sluizen, waardoor het water wegstroomde, weer gesloten zijn, om de inundaties in die streek op peil te houden en een aanval van de Duitsers te keren.

De ooggetuige in het Engelse hoofdkwartier vervolgt zijn beschrijving van de gevechten om Ieper van 26 tot 30 oktober. Het is een eentonig verhaal van aanvallen en tegenaanvallen. Een nieuw ding staat er echter in. Op de 29^e oktober, zegt hij, maakten wij op het noordelijke oorlogsterrein voor het eerst kennis met de uitwerpen van den "mijnwerper" of schansmortier. Hij draagt ongeveer 500 m ver, werpt een bom van 200 pond die met een zeer sterk ontplofbare stof is geladen en wordt van de bodem van een kuil in de schansen afgevuurd.

De 29^e oktober moesten de Engelsen bij Ieper over een gedeelte van de linie wijken. Tegen de avond was echter al het terrein herwonnen op een plaats na, waar de vijand zich krampachtig aan vast klemde. De verliezen der Engelsen waren zwaar, maar niet zo zwaar als de Duitse die op een punt verschrikkelijk te lijden hadden van het geconcentreerde vuur van onze opeengehoopte machinegeweren.

Militaire beschouwingen.

In één van mijn vorige beschouwingen zette ik uiteen hoe het bij de oorlogvoering er niet alleen op aankomt de vijandelijke strijdkrachten beslissend te verslaan, doch het vaak tevens van het grootste belang is die beslissing snel te verkrijgen. De factor "tijd" kan dan ook niet worden verwaarloosd.

In nauw verband met de tijd staat een andere factor, en wel de "ruimte" en ik kreeg de indruk, dat het niet overbodig was ook hierop de aandacht te vestigen, toen ik in het avondblad van donderdag het onderhoud las, dat een oorlogscorrespondent op het westelijk

oorlogsterrein met een Frans officier had. Deze laatste toch zag in de verovering van België een der oorzaken der gemaakte fouten en volgens hem had een belangrijk deel van het Duitse leger - versterkt nog door een deel van het Oostenrijkse - meer dan twee en een halve maand verspild en daardoor die tijd verloren om onmiddellijk na het uitbreken der vijandelijkheden zijn krachten in hun geheel tegen de geallieerden aan te wenden. Deze mening onderschrijf ik geenszins en de feiten zijn daarmee dan ook voor het grootste deel in tegenspraak.

In verreweg de meeste gevallen is in de oorlog elke terreinwinst een voordeel. Bepaalt deze terreinwinst zich niet, zoals thans telkens op het werkelijke operatietoneel, tot enige honderdtallen meters, doch strekt ze zich uit over gehele landstreken, dan zijn daaraan steeds grote voordelen verbonden. Aan de tegenstander wordt dan het gebruik der in die streken aanwezige hulpbronnen onttrokken, terwijl de veroveraar ze grotendeels te eigen bate kan aanwenden. Behalve dit materiële voordeel heeft hij buitendien nog het morele voordeel, dat de zelfbewustheid en het meerderheidsgevoel van het eigen leger versterkt worden.

Toch blijft altijd, zoals ik vroeger reeds uiteenzette, de vernietiging van de vijandelijke strijdkrachten de hoofdzaak en moet dus ook het in bezit nemen van vijandelijk gebied in verband met de bewegingen der wederzijdse strijdkrachten worden beschouwd. Heeft nu een aanval in de meeste succes belovende richting tevens tot gevolg, dat een groot deel van het land van vijand wordt bezet, dan is zulks een niet te versmaden bijkomende omstandigheid.

Toen de Duitsers eenmaal hadden besloten in het westen strategisch aanvallend op te treden, voerde de aanvalsrichting, die hun het meeste succes beloofde, door België, waardoor dit rijk aan hun tegenstanders werd toegevoegd. Al zijn nu door verschillende

afdelingen der Belgen dappere daden verricht, de tegenstand, die het Belgische leger in zijn geheel heeft geboden, is niet van lange duur geweest en toen men nog een beslissende slag verwachtte, kwam de tijding dat de hoofdmacht op Antwerpen was teruggetrokken.

Men moet daarbij niet uit het oog verliezen dat voor de onderneming tegen Luik een zestal brigades op vredesvoet met wat artillerie en cavalerie werden gebruikt en dat voor de opmars van de gemobiliseerde Duitse legerafdelingen aan de grenzen tenminste een tiental dagen nodig waren. Bedenkt men nu verder dat reeds de 22e mobilisatiedag het leger van de hertog van Wurtemberg in de omtrek van Neufchâteau was doorgedrongen, links daarvan het overwinnende leger van de kroonprins en het leger van de kroonprins van Beieren reeds de lijn Lunéville-Blamont-Cirey had overschreden, dan is daarmee voldoende bewezen dat de Duitsers hun tijd niet verspild hebben. Integendeel, als men het verdere verloop van de veldtocht in Frankrijk nagaat komt men eerder tot het besluit, dat hun bewegingen te snel zijn geweest.

De verovering van Belgisch grondgebied was geen doel, maar slechts een middel om uit de strategisch meest gunstige richting de strijdkrachten der geallieerden aan te vallen. Het duidelijkste bewijs daarvan was dat Antwerpen oorspronkelijk ongemoeid werd gelaten. Men zocht de beslissing in Frankrijk, wilde daar zoveel mogelijk strijdkrachten tot hun beschikking hebben en deze niet in een aanval op Antwerpen verspillen. Waarom men later tengevolge van de gewijzigde toestand, wel tot die aanval overging, zette ik reeds vroeger uiteen.

Dat door de bezetting van nagenoeg geheel België uit militair oogpunt een onherstelbare fout werd begaan zijn we dus met de Franse zegsman geheel oneens. Waar België door de omstandigheden tot oorlogspartij werd gemaakt, ontnemt de

verovering van zijn grondgebied aan de Belgische strijdkrachten hun natuurlijke hulpbronnen en wordt ook de aanvulling van die strijdkrachten ten zeerste bemoeilijkt, doordat het opkomen der jongste lichter zoveel mogelijk wordt belet. Aan de andere kant vielen de Duitsers, niettegenstaande veel werd vernield, toch belangrijke voorraden en allerlei oorlogsmateriaal in handen. De terreinwinst was dus ook hier een voordeel.

Wij aarzelen dan ook niet te erkennen dat uit een zuiver militair oogpunt het aanvankelijk succes der Duitse wapens zeer groot was, dat op het westelijk oorlogstoneel met het intrekken van de Duitse rechtervleugel een einde nam. Dat weliswaar de inneming van Antwerpen weer een belangrijk voordeel was, doch dat thans het, ondanks alle krachtsinspanningen uitblijven van een beslissing op de uiterste rechtervleugel weer een gevoelige tegenslag is.

De strijd in België en Frankrijk.

De kuststeden in het noorden van Frankrijk zijn, volgens een correspondent van de Times, thans weer volkomen rustig.

Verder naar het zuiden hebben de Duitsers een uiterste poging tussen Ieper en Rijsel gedaan. Daar werd een grote en plotselinge slag toegebracht, die het Engelse leger op moest vangen. Er volgden gevechten, die tot de meest verwoede van de hele oorlog behoorden, maar "in het algemeen gesproken" werden de Duitsers met vreselijke verliezen teruggeslagen. Het gevecht was donderdag nog hevig aan de gang: "maar daar de Duitsers op de eerste plaats niet slaagden, mag men op grond van vroegere ervaringen aannemen dat dit bij de latere pogingen eveneens het geval zal zijn."

Een andere correspondent van hetzelfde blad meldde donderdag eveneens dat de slag om Ieper nog voortduurde. Het was nu een

artilleriegevecht geworden. De infanterie had voorlopig althans haar werk gedaan. De Engelse infanterie deed dit werk goed! Zij sloeg de vijand hoewel hij overmchtig was, terug. Het Duitse leger werd in oostelijke richting teruggedreven, terug naar zijn schansen. Hier is het voorsnog onder bescherming van zijn zware kanonnen.

Behalve wat het aantal betreft is de Duitse infanterie, volgens de correspondent, in twee opzichten bij de bondgenoten in het voordeel. In de eerste plaats maakt als zij oprukt hun achterhoede goed ingerichte schansen voor hen gereed. Zij kunnen zich daar altijd veilig in terugtrekken, ten minste zij die zo gelukkig zijn ze te bereiken. Daarentegen moesten de soldaten van de bondgenoten terwijl zij voortrukken hun eigen schansen graven, dikwijls in haast, en de dekking is soms onvoldoende.

In de tweede plaats hebben de Duitsers het voordeel van een overmacht aan artillerie. Hun veldartillerie is niet beter, maar viermaal zo talrijk. Bovendien hebben zij hun zware kanonnen, die verder dragen dan alle ander geschut, dat de bondgenoten daar totnogtoe tegenover heeft kunnen stellen. In het open veld zijn die zware kanonnen niet altijd vernielend voor lijf en leden, maar men moet rekening houden met hun uitwerking op het moreel van de troep. Soms, als de Duitse kanonniers gelukkig zijn, is de uitwerking ervan dodelijk.

Verscheidene malen komt het voor dat de grote projectielen der Duitsers, als zij in de schansen vallen, de grond opwoelen en de manschappen bedolven worden. Te leper trof dezer dagen zulk een projectiel een Engelse batterij. De kanonniers zochten, voor zover hun dat mogelijk was, een heenkomen. Toen zij met hun paarden terugkwamen om de batterij naar een andere stelling te brengen, vonden zij twee kanonnen door een granaat aan stukken geslagen. De Duitsers kunnen tegenover de bondgenoten standhouden

tengevolge van de meerderheid van hun artillerie. Zonder deze zouden zij in het geheel geen kans hebben.

Duizenden gewonde Engelsen zijn van de slaglinie in Vlaanderen teruggekomen. Het zijn mannen, die al aan de Marne en de Aisne gevochten hebben. Zij vertellen allen hetzelfde. Hun wonden zijn een bevestiging van hun woorden. De correspondent heeft van geen enkele bajonetsteek vernomen. Bijna allen zijn door granaatscherven en kartetskogels getroffen!

Met zijn kanonvuur houdt de Duitser de bondgenoten in bedwang. De aanval op Ieper is afgeslagen, maar de Duitse artillerie is weer op de proppen gekomen en de verdere opmars ondervindt vertraging. Hun projectielen vielen dinsdagavond vlak bij de stad.

Een week geleden toen de Duitsers op een punt doorgebroken waren en daar artillerie naar voren hadden gebracht, vielen de projectielen in de stad zelf.

Majoor Gosset, de enige zoon van de Deputy Sergeant-at-Arms in het Lagerhuis, werd bij die gelegenheid op straat zwaar gewond. Vijf anderen moeten op slag gedood zijn.

Van Franse zijde.

Het communiqué van het Franse gezantschap te 's Gravenhage omtrent de krijgsverrichtingen luidt heden als volgt:

Geen merkbare wijziging in de loop van de dag van gisteren. Over het gehele front wordt de actie op dezelfde wijze als tot dusver voortgezet, tussen Diksmuide en de Leie zonder vordering of terugwijken op enig punt. Hevige vijandelijke aanvallen, maar vooral een hevig bombardement ten noorden van Arras en op deze stad hadden geen resultaat voor de Duitsers.

Uit Tielt.

Uit Engelse bron wordt nog over het verblijf van de Duitse keizer te Tielt het volgende gemeld:

Vijf dagen lang is de keizer getuige geweest van de krijgsverrichtingen aan het front Nieuwpoort-leper.

Verleden zondag kwam de keizer met enige adjudanten omstreeks vijf uur 's middags met een auto voor een hotel te Tielt aan. Er werden kamers voor hem gereed gehouden en een middagmaal voor hem klaar gemaakt. Zijn bagage was reeds op zijn slaapkamer gebracht. Hij had haast en kleepte zich niet voor de maaltijd, maar verliet het hotel ijlings met twee van zijn adjudanten en tupte naar het andere einde van de stad, waar nieuwe kamers voor hem besproken waren.

Twintig minuten nadat de keizer het eerste hotel had verlaten, vielen zes bommen op het gebouw en werd de kamer waar zijn bagage lag geheel vernield. Twee adjudanten, die in het hotel waren gebleven, werden gedood en de auto, die op de binnenplaats stond, werd vernield.

Londen.

Het persbureau heeft nu medegedeeld, dat versterkingen van elke soort zijn aangevoerd in West-Vlaanderen. Maar men is hier vooral aangenaam getroffen door het telegram van Joffre aan groothertog Nikolaas. De Franse opperbevelhebber heeft zich zozeer een bezadigd en sober man getoond, dat men zijn uiting van hoop op een spoedige overwinning als evangelie aanneemt. En zo is de stemming hier vandaag opgewekt.